

Motion till riksdagen 2017/18:3846

av **Karin Enström m.fl. (M)**

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Sammanfattning

Sverige har ett moraliskt ansvar att arbeta för att utrota fattigdom och förtryck. Det målet är långt ifrån uppnått. Sverige ska därför ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd. Sveriges bistånd ska främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling och hävda internationell rätt och jämställdhet. Målet är att bidra till att lösa konflikter, skapa hållbar fred och omvandla förtryck till frihet, fattigdom till framsteg och resursslöseri till hållbar utveckling. Vi ska främja öppenhet och handel som en väg till fler jobb, välbstånd och högre tillväxt, men också som ett redskap för bättre förståelse och tolerans.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ansvarsfull hantering av biståndsmedel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndet ska utgå ifrån OECD:s (Organisation for Economic Cooperation and Development) biståndskommitté DAC:s (Development Assistance Committee) definition av bistånd men att mer insatser bör räknas som bistånd och därför ska verka för breddade OECD/DAC-regler och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om ett arbetssätt där biståndets resultat återspeglas i strategierna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartners i biståndet när det gäller resultatfokus och redovisning, och Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndengagemang när kraven inte uppfylls och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydlig landfokusering och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kärnstödet till multilaterala organisationer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska stödet till regionala och bilaterala strategier och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs en översyn och analys av kärnstödet till de multilaterala organisationerna för att kunna ta ställning till var biståndsmedlen gör mest nytta och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en revision av hela biståndet och tillkännager detta för regeringen.

Anslagsanvisning

Tabell 1 Moderaternas förslag till anslag för 2018 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor).

Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (M)
1:1 Biståndsverksamhet	41 606 382	-3 423 000
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 171 090	
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	16 103	
1:4 Folke Bernadotteakademin	123 955	
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000	
1:6 Utvärdering av internationellt bistånd	17 679	
Summa	42 985 209	-3 423 000
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:1 Bistånd, samma ökning som försvaret		-3 423 000

Politikens inriktning

Inledning

De senaste decennierna har vi sett den snabbaste fattigdomsminskningen i världshistorien. Hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom. Samtidigt ökar fattigdomen i vissa delar av världen och förblir en stor global utmaning. Om vi med framgång ska kunna bekämpa fattigdomen måste miljöproblem, migration, handels- och säkerhetsfrågor ses som integrerade delar av utvecklingsagendan. Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. En framgångsrik politik för global utveckling får därför inte stanna vid att handla om bistånd. Den måste handla om välstånd. För att vinna kampen mot fattigdomen behövs mer frihandel, fler entreprenörer och bättre idéer, mer kunskap och mer internationell samverkan.

Vi ser att biståndets uppgift är att bidra till att skapa förutsättningar för människor att lyfta sig ur fattigdom och förtryck. Biståndet ska bidra där andra flöden inte förmår åstadkomma resultat och måste hela tiden anpassas till förändringarna i omvärlden.

Genom stöd vid kriser, krig och katastrofer ska vi fortsätta att rädda liv och lindra nöd. Vi vill stärka det humanitära stödet vid kriser och katastrofer. Att stärka demokratin och jämställdheten samt öka respekten för mänskliga rättigheter ska vara vägledande värden för det svenska biståndet. Svenskt bistånd ska stödja frihetskämpar och stärka yttrandefriheten. Vårt bistånd ska förbättra möjligheterna för fattiga människor att dra nytta av ekonomisk tillväxt genom förbättrad tillgång till utbildning, hälsovård och fler och bättre jobb. Vi vill även att biståndet ska bidra till en förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och till ett hållbart nyttjande av naturresurser.

Enligt UNHCR är fler än 65 miljoner människor i världen på flykt. Fler människor än någonsin flyr från konflikter och förföljelser. Kriget i Syrien har nu pågått i sex år. De konflikter och katastrofer som påverkat olika delar av Afrika har resulterat i permanenta flyktingläger. I Mellanöstern ökar de regionala motsättningarna och konflikterna. I såväl Irak som i Syrien kontrollerar Isil/Daesh fortfarande landområden. De har pressats tillbaka men vägen till fred och stabilitet är mycket lång. Detta ställer högra krav på att Sveriges multilaterala kärnstöd stärks och används där det gör mest nytta. Detta sker främst genom att kärnstödet kanaliseras via rätt organisationer. Vi anser därför att kärnstödet till de multilaterala organisationerna ska ökas ytterligare. Biståndspolitikerna handlar om att prioritera begränsade resurser, och i nuläget med den oroliga omvärlden och de enorma humanitära behoven anser vi att biståndet ska fokuseras där det behövs mest och lindra nöd och hindra död.

Avsaknad av fred och säkerhet är ett av de största hindren för att minska fattigdomen i världen. Majoriteten av de allra fattigaste länderna är samtidigt konfliktdrabbade. Sverige bör därför fortsätta att fokusera en stor del av sitt bistånd till konfliktdrabbade länder och postkonfliktländer. I de flesta av dessa länder krävs det både fredsfrämjande insatser och fredsbevarande samt långsiktiga utvecklingsinsatser. Att bekämpa fattigdom genom breda fredsinsatser är effektiv biståndspolitik. Sverige bör också på detta område vara ett föregångsland och verka för att civila och militära resurser används i koordinerade insatser samordnade av FN eller regionala organisationer som Nato, EU och AU.

Ett effektivt bistånd kan inte bara bygga på god vilja, utan måste leverera verkliga resultat. Vi kräver därför en ansvarsfull hantering av biståndsmedel. Det innebär högt ställda krav på ekonomisk styrning och rapportering, kamp mot korruption i både biståndsorganisationer och samarbetsländer och en beredskap att agera mot missförhållanden. Om kraven inte möts ska det få konsekvenser exempelvis genom stoppade utbetalningar.

Vi står fortsatt bakom enprocentsmålet för den totala biståndsramen. Vi utgår ifrån OECD:s (Organisation for Economic Cooperation and Development) biståndskommitté DAC:s (Development Assistance Committee) definition av bistånd. Denna anger att bistånd (Official Development Assistance, ODA) är flöden från offentlig sektor med det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk utveckling och välbefinnande i fattiga länder och med ett gävoelement om minst 25 procent. Svenskt bistånd ska gå till de länder som klassas som ODA-mottagare enligt OECD/DAC:s kriterier. Men biståndet kan och bör användas till mer, fler insatser och åtgärder än vad som idag är OECD/DAC-fähigt, och mer borde kunna definieras som bistånd. Sverige ska därför verka för breddade OECD/DAC-regler och att se på hur biståndet kan kravställas bättre. Vi ska också underlätta för privata aktörer att verka inom och bidra till biståndet.

Inriktningen i det nya policyramverket som regeringen presenterade förra året kommer att få genomslag i styrningen av det svenska utvecklingssamarbetet genom

strategier och regleringsbrev. Alliansregeringen drev konsekvent en biståndspolitik som var mycket tydlig med att mätbarhet och ansvarsutkrävande är grundläggande principer. Det är viktigt att de principerna och ett arbetssätt där biståndets resultat ska återspeglas i strategierna återfinns i regeringens policyramverk. Det gör det tyvärr inte i regeringens nya policyramverk som är otydligt när det gäller mål, styrning och resultat.

Klimatförändringarnas effekter väntas ytterligare öka antalet människor som behöver humanitärt stöd. Trenden går i en riktning mot allt fler komplexa katastrofer när naturkatastrofer sker samtidigt som väpnade konflikter. Detta förvärras av brist på demokrati, fungerande samhällsinstitutioner och politiskt ansvarstagande.

Alliansregeringen lade i biståndsplattformen fram de prioriteringar som ska styra allt bistånd – mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och klimathållbar utveckling. Dessa prioriteringar genomsyrade hela biståndet och målen för både det bilaterala och multilaterala arbetet.

Demokratisk utveckling kräver fungerande och oberoende institutioner och procedurer. Sverige ska främja lösningar som baseras på medborgarnas intressen och existerande lokala förhållanden, samt system som har potential att vinna trovärdighet och legitimitet hos människor som lever i fattigdom eller förtryck. Det ska bidra till att stärka enskilda människors inflytande över politiken. Därför krävs demokratiska strukturer som möjliggör ansvarsutkrävande. Sverige ska verka för utvecklingen av starka, legitima och pluralistiska val- och partisystem samt via parlamentsstöd bidra till att hela den politiska processen stärks, till ett tydligare ansvarsutkrävande, bättre representativitet, större öppenhet och insyn. En stark och väl fungerande offentlig förvaltning och ett fungerande revisions- och kontrollsystem är centralt för att prioritera utvecklingen av en effektiv, öppen och väl fungerande förvaltning på central, regional och lokal nivå. Detta är prioriteringar som vi fortfarande tycker ska gälla.

Vårt bistånd ska ställa krav på respekt för demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige ska i utvecklingsarbetet främja rättsstatens principer och eftersträva sammanhållna reformer inom rättssektorn. Vi vill därför utöka Sveriges förmåga att genomföra demokratibistånd. Det handlar om att stödja uppbyggnaden av demokratiska institutioner och stärka rättsstatens funktioner i mottagarländerna. Insatser för att bidra till utbildning av politiker, tjänstemän och journalister är också centrala. Det partinära samarbetet med fokus på att stödja utvecklingen av demokratisk delaktighet och demokratiska partistrukturer spelar en viktig roll. Så bidrar vi också långsiktigt med att stävja extremism och förebygga terrorism.

Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartners i biståndet när det gäller resultatfokus och redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven inte uppfylls. Sverige ska ställa krav på och stödja samarbetsländernas ansträngningar att bekämpa korruption. Viktiga åtgärder för att motverka korruption är utvecklingen av fungerande och trovärdiga institutioner som främjar insyn, öppenhet och möjligheter till ansvarsutkrävande.

Svenskt bistånd ska bidra till ett jämställt samhälle. Att kvinnor förvägras sina grundläggande fri- och rättigheter är ett av de största hindren för utveckling och tillväxt. Rätten och tillgången till utbildning för flickor och kvinnor är helt avgörande. Likaså måste kvinnor garanteras samma rättigheter i ekonomiska frågor. Sverige ska vara världsledande på att skydda och främja kvinnors och barns rättigheter och möjligheter. Jämställdhetsperspektiv och särskilt fokus på kvinnors och flickors rättigheter ska därför präglade utformningen av all utvecklingspolitik.

Det svenska biståndet ska bland annat verka för att stärka kvinnors politiska deltagande och inflytande, utbildning, kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel. Mödra- och barnadödligheten är en tydlig indikator på ett lands utveckling. Det milleniemålet uppfylldes inte. I de nya hållbarhetsmålen är målen som rör SRHR inte lika tydliga och få länder driver frågorna, Sverige har därför fortfarande ett ansvar att bidra till att mödradödligheten minskar, att frågor om SRHR tas upp och behandlas i relevanta forum samt att frågorna hanteras ur ett tydligt rättighetsperspektiv.

Ett effektivt jämställdhetsfrämjande arbete behöver riktas till såväl kvinnor som män i syfte att förändra institutioner och samhällsstrukturer. Könsförtryckande beteenden ska synliggöras, kvinnors och flickors praktiska behov och långsiktiga strategiska intressen ska uppmärksammas och främjas. Män och pojkar behöver ökad kunskap om, och respektera, kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter. Då krävs också att vi ställer tydliga krav på våra samarbetsländer: kultur, religion och tradition kan aldrig motivera avsteg från principen om jämställdhet, icke-diskriminering och alla människors frihet och lika värde. Vi vill vidareutveckla det internationella samarbetet på detta område och gå från ord till handling. FN:s resolutioner om kvinnors ställning, bland annat 1325 och 1820, ska genomsyra vår politik på detta område.

Alliansregeringen gjorde bedömningen att biståndet skulle fokuseras där det behövdes mest och till de mest utsatta. Det gjorde att alliansregeringen fokuserade biståndet till färre länder och började fasa ut ett antal länder. OECD/DAC var positiva till att Sverige valde att prioritera sitt bistånd till färre länder och med mer fokuserade resultatstrategier. Regeringen väljer att fortsätta eller återuppta bilaterala strategier och bistånd som är under utfasning. Att åter öka antalet mottagarländer är fel i sig men framförallt i det akuta läge som råder nu när vi måste använda mer medel för att bemöta det akuta humanitära behovet.

Hela styrningen av biståndet i stort måste ses över, det vill säga de styrdokument, processer och regelverk som kontrollerar biståndet samt hur resultat- och effektivitetskraven kan utvecklas, och definitionen av vad som räknas som bistånd måste breddas. Vi behöver också öka effektiviteten och skärpa prioriteringarna. Långsiktigt behöver en revision av hela biståndet genomföras.

Principen more for more och less for less i det svenska biståndet behöver utvecklas. Ett generöst stöd till en stat bör kunna kopplas till tydliga åtaganden, och om dessa inte uppfylls, att biståndet omprövas.

Resurserna inom biståndet är begränsade, trots att det rör sig om stora summor och att Sverige är en av de mest generösa biståndsgivarna i världen. Grundläggande för biståndsviljan är effektivitet och kvalitet i biståndet, det är ett stort ansvar att medlen används på bästa möjliga sätt. Vår inställning är att biståndet ska riktas till organisationer som fungerar och dem som gör mest nytta i det svåra läge världen befinner sig i. Att bidra med kärnstöd är en viktig princip. Nu har dessa organisationer en mycket viktig roll för att lindra nöd. Därför anser vi att det krävs en översyn och analys av kärnstödet till de multilaterala organisationerna för att vi framåt ska kunna ta ställning till var biståndsmedlen gör mest nytta.

Regeringen föreslår i sin budget en ökning av biståndet med 6,2 miljarder kronor (enligt tabell 2.24). Tyvärr väljer regeringen att (enligt tabell 2.23) bara använda en mindre del av det för att öka kärnstödet till de multilaterala organisationerna. En stor del av ökningen går till klimatfonder samt bilaterala strategier. Det är inte rätt prioritering.

Samtidigt är det oklart vart stora delar av ökningen skall gå. Det är en inte en ansvarsfull hantering av biståndsmedel.

Moderaterna föreslår en ökning av biståndet med 2,7 miljarder kronor som till största del ska gå till att öka kärnstödet till de multilaterala organisationerna i enlighet med den inriktning som beskrivs i motionen. Vi står bakom enprocentsmålet och kommer att nå dit enligt den nya beräkningsmodellen 2022.

Karin Enström (M)

Sofia Arkelsten (M)

Göran Pettersson (M)

Margareta Cederfelt (M)

Sotiris Delis (M)